

CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL DIECEZEI DE GHERLA.

CU UN ADAOS NEOFICIAL.

Abonamentul pe un an 200 Lei. Apare de 2 ori pe lună. Inserțiuni se primesc după învoială

Partea oficială.

Aniversarea dela 1 Decemvrie.

Ziua de 1 Decemvrie 1918 va rămâne unul dintre cele mai însemnate și mai înalțătoare momente istorice în istoria Românilor Ardeleni. Dumnezeu, care a făcut unirea Neamului românesc, a adunat în cetatea lui Mihai Viteazul la Alba-Iulia pe cei 100.000 de Români, veniți curajoși din toate unghiurile Ardealului, Banatului, Crișanei, Maramureșului și ale părților Ungurene, pentruca aici, pe pământul stropit cu sângele martirilor Neamului să-și manifesteze limpede și fără frică, în fața lumii întregi, dorința și hotărârea de a trăi liberi și independenți în *Tara noastră*.

De-atunci s'au scurs zece ani și ziua marei Uniri dela Alba-Iulia an de an a fost sărbătorită de întreaga suflare românsască. Anul acesta, când aniversăm primul *deceniu* al libertății și independenței poporului Român ardelean, sărbătoarea noastră trebuie să fie cu și mai mare fast și solemnitate.

Lăsăm deci, ca în aceasta zi după sfânta Liturgie să se officieze în toate bisericile din Eparhie *Te Deum* solemn, și să se țină o predică ocazională, în care se va releva importanța zilei și meritele marilor înaintași, cari

ne-au pregătit calea spre ziua libertății dela Alba-Iulia îndemnând poporul credincios la veșnică recunoștință pentru mila Atotputernicului Dumnezeu revărsată asupra noastră, arătându-se buni români și vrednici cetățeni în fapte vrednice creștinești.

Din șed. conz. 3 Nov. 1928.

Nr. 5487.

Invățământul religios în școlile secundare și primare.

În legătură cu ordinul nostru konzistorial din 22 Septemvrie a. c. Nr. 4954, privitor la noul plan de studii pentru învățământul religios din școlile secundare, care s'a publicat în Nr. 19 din 1 Octomvrie a organului nostru oficial „Curierul Creștin“, Vă mai împărtășim și următoarele dispoziții la începutul religios, de care se împărtășesc, în orice școale, elevii aparținători bisericii noastre, sa producă roade cât mai frumoase și îmbelșugate.

I. Invățământul secundar.

E lucru știut, că programa de studii impusă din partea On. Minister al instrucțiunii publice, pentru acest an de tranziție, școlilor secundare, nu are decât o singură oră de Religie pentru

cursul superior al noului liceu (clasele IV—VII).

Drept aceea materiile din aceste clase, pentru acest an de tranziție, după care sperăm să putem ajunge și în școlile de stat din nou la câte două ore săptămânale, vor trebui să se propună cu o anumită prescurtare și compendiară, însă așa, încât elevii să aibă concepte clare despre tot ceea ce este necesar a se ști din sfânta noastră credință și morală creștină.

În scopul acesta profesorii noștri de Religie, însărcinați cu providerea învățământului religios vor întocmi îndată după primirea acestui ordin, pentru fiecare clasă a cursului superior, câte o *programă analitică a parte*, în baza căreia să poată da elevilor totuși un întreg bine rotunzit. Această programă analitică, respectivii profesorii profesori o vor înainta acestui Ordinariat, până la 15 Decembrie a. c.

Și fiindcă pe lângă toate năzuințele și stăruințele profesorilor, ca elevii să-și însușiască și în orele reduse la jumătate, cunoștințe religioase cât mai bogate și temeinice, învățământul religios dela școlile de stat va fi totuși în scădere, de aceea dispunem ca profesorii de Religie, să *țină regulat exhortațiile din Dumineci și sărbători*, ori în vre-o sală potrivită a institutului, ori în biserică. Aceste exhortații să se alcătuiască și pregătească cu toată grija și diligența din partea profesorilor, așa încât toți elevii, atât din cursul inferior cât și din cursul superior, să scoată adevărat profit spiritual din dănsese, întărindu-se tot mai mult în sfânta noastră credință și urmând preceptele morale ale Religiei noastre.

Mai departe îndemnăm cu stăruință pe profesorii de Religie dela toate școlile secundare să înființeze *Reuniuni Mariane*, cu elevii lor, cum s'a cerut aceasta din ultima conferință a concului episcopesc, care hotărîre s'a comunicat, în particular cu fiecare profesor de Religie prin ordinul Nostru din 26 Sept. Nr. 4953 1928. Acti-

vitătea religioasă și conducerea râvnică a *acestor reuniuni*, cari pe viitor vor trebui introduse la toate școlile, va fi un mijloc eficace pentru promovarea evlaviei în tineretul școlar și pentru practizarea adevărilor de credință și morală. În aceeaș vreme atari Reuniuni vor fi o puternică și eficace contrabalansare a reducerii orelor de Religie.

Prin înființarea acestor reuniuni, să se procureze cârticica Părintelui *Dr. Aloiziu Tautu*, profesor la Academia de Teologie din Oradea (Parcul Ștefan cel Mare Nr. 8), cârticica sa tipărită de mai mult, în care se găsesc toate îndrumările de lipsă pentru înființarea și conducerea unor atari reuniuni.

Tot în urma hotărîrilor ultimei conferințe episcopesti, mai dispunem apoi, ca la sfârșitul, de an școlar, și cel mai târziu până la 15 Iulie a fiecărui an, toți profesorii de Religie să trimită pe calea oficiilor protopopesti de care se țin, câte un *raport* asupra mersului învățământului religios de peste an. În acest raport se vor arăta cele ce s'au făcut, rezultatele ce s'au atins, precum și greutățile cari au trebuit, înlăturate, și cari au stânjenit eventual progresul așteptat și dorit.

II. Învățământul primar.

Pentru acest învățământ avem și pe viitor aceleași ore ca și în anul trecut, adică două ore de fiecare clasă.

Drept aceea înnoim ordinele noastre din 3 Decembrie 1927 Nr. 6540-1927, privitoare la controlarea învățământului religios primar, publicate în Nr. 24, din 15 Decembrie 1927 al organului nostru oficial „Curierul Creștin”.

Conspectul sinoptic despre situație catehetică din parohiile districtuale. Ni-l va înainta fiecare frate vicar ori protopop până cel mai târziu în 1 Ianuarie 1928.

Mentînând deci în întregime și în-culcând din nou cu toată tăria dispozițiile referitoare la providerea și con-

trolarea învățământului religios primar din ordinele noastre mai sus pomenite, nu putem să nu atragem din nou atenția fraților preoți din cura animarum, că fiecare are o *foarte gravă datorie* de a catehiza în persoană mica turmă a elevilor școlari, precum în repetate rânduri s'a accentuat din partea acestui Ordinariat, prin dese ordine conzistoriale. Substituirii numai în cazuri bine motivate pot avea loc, dar și atunci numai cu știrea și aprobarea Ordinariatului.

Privitor la învățământul primar mai dispunem și următoarele:

1. Despre orele de religie să se conducă registrul din partea catichetului. Dacă la școala nu se pune registrul la dispoziția preotului, acesta va avea un registru, propriu pe care-l va conduce regulat.

Protopopul districtual cu ocazia inspecției catichetice va subscrie acel registru însemnând datul zilei în care a făcut inspecția, și rezultatul aceleia.

2. Materia să se propună strict după plan și conform programei analitice. Manualele să fie aprobate.

3. Copiii să se aprovizioneze cu cărți. Pentru copiii săraci să se facă o colectă de bani pentru cărți, în comună, ori în biserică, eventual să li se cumpere cărți din banii bisericii, — luând în această privință hotărâre în ședința curatoratului bisericesc.

4. Copiii, mai ales cei mai mărișori din clasele III—V, să fie duși regulat la biserică. Să se facă îngrijire ca unul dintre învățători să învețe pe pruncii din clasele superioare răspunsurile dela Sfânta Liturghie, și apoi pruncii să cânte în cor la biserică.

5. Protopopii să inspecționeze studiul Religiei macar de două ori peste an, fie personal, fie prin substituiți, autorizați din partea Ordinariatului. Cei ce nu-și fac datoria în privința aceasta, vor fi înlocuiți din oficiu prin alți preoți, pe cheltuiala lor. Renumerăția protopopească pe I. semestru nu se va da până nu sosesc rapoartele catehetice.

6. Dacă preoții în 8 zile dela primirea acestui ordin nu vor înainta la oficiile protopopești rapoartele cuvenite cu datele necesare, pentru ca protopopul să poată alcătui Conspectul sinoptic asupra situației catehetice din parohiile protopopiatului său la începutul anului școlar, în acest caz rapoartele din chestiune să le redacteze protopopii la fața locului, pe cheltuiala respectivilor preoți neglijenți.

7. Copiii să se spovedească și cuminece obligator baremi de două ori la an, dar e de dorit, să se apropie cât mai des de sfintele Taine.

8. Examenul de religie să se țină cu o solemnitate cât de mare, participând protopopul ori substitutul lui. Să se invite fruntașii comunei, și părinții copiilor.

10. Cu ocazia conferințelor preoțești de primăvară și toamnă, protopopul tractului va designa pe unul din preoți să țină câte o prelegere catehetică metodică de model, la școala primară din satul în care se ține conferința. La aceea prelegere vor azista toți preoții, cari apoi întorcându-se dela școală în locul unde se ține conferința, vor discuta între ei și vor face critică asupra lecției din Religie, cu elevii școlii primare. Lecția aceasta în scris se va alătura la procesul verbal a conferinței, și se va înainta împreună cu disertația, și celelalte acte, la Ordinariatul decesan.

11. Canonicii, vicarii și profesorii de Teologie însărcinați cu inspecția învățământului religios de orice grad, vor avea să facă rapoarte detaliate la Ordinariat, asupra celor constatate cu ocazia inspecțiilor și controlărilor săvârșite la orice școală. Numirea acestor inspecțori nu desleagă nici decum pe protopopii districtuali dela împlinirea datorinței ce o au de a face măcar două inspecții regulate în decursul anului, dintre cari a doua la finea anului, când se va ține examenul de Religie.

12. Fiecare frate vicar, ori protopop-paroh din orașele ori târgurile în

cari sunt școli secundare de orice grad, fie pentru băieți, fie pentru fete, se îndatorează a comunica preoților ori clericilor însărcinați cu propunerea religiei la școlile secundare din parohiile lor, dispozițiile cuprinse în acest ordin al Nostru sub p. I. și II. (dacă propun și la școli primare). Despre această comunicare, frații vicari, ori protopopi ne vor înainta reversale în scris dela respectivii profesori de Religie dela școlile secundare.

Avem firma nădejde, ca frații preoți înțelegând marea însemnătate ce o are instrucția religioasă a tinerimei, își va împlini din dragoste — și pentru conștiința importanta datorie de a catehiza regulat, iară nu din silă și pentru frică de pedepse canonice, statonite pentru cei neglijenți, cari nu ieau în seamă înfricoșata slujbă de păstor sufletesc, pentru care vor avea să dea aspră seamă înaintea vecinului Judecător.

Mai ales astăzi, când poporul nostru este expus la atâtea primejdii și ispite în privința credinței strămoșești, când atâția proroci mincinoși cutrieră satele și orașele, ca să-l abată dela adevărata credință mântuitoare a Bisericii, și dela slujitorii acesteia, se impune marea datorință ca preoții să sădească cu grijă sămânța credinței și moralei în sufletele plâpânde ale pruncilor școlari, cari apoi să le desvoalte în biserică, și cu orice prilej. Altcum ușor se va întâmpla, ca în lipsa științei și cunoașterii adevăratei credințe, să se lapede de ea. Cum va răspunde deci acel preot înaintea înfricoșatului Judecător și Mântuitor al sufletelor, că din vina lui s'a osândit cutare suflet?

Drept aceea e timpul suprem ca fiecare preot-păstor de suflete, conștiu pe deplin despre această covârșitoare importanță ce o are de a cateheza personal mica sa turmă, pentru care personal va avea să dea aspră seamă în ziua cea de judecată, să se pună la lucru serios, pentru a deveni un harnic, zelos și destoinic catehet. In

scopul acesta va folosi toate mijloacele, ce le are la dispoziție, Manualele de Cateheze practice, apărute până acuma și alte izvoare, din cari să se pregătească conștiincios, ca să poată face lecții potrivite și fructuoase pentru prunci. Un preot, care nu-și bate capul cu catehizarea pruncilor, ori catehizează cu neglijență, și fără pregătirea cuvenită nu este adevărat păstor, nu are pacea și liniștea conștiinței și nu o poate avea, muștrându-l mereu conștiința, că el nu-și împlinește o însemnată parte din pastorizația sufletească. În care se cuprinde în cel mai eclatant chip creșterea și instruirea religioso-morală a tinerimei școlare, care e o parte însemnată a turmei îndreptate spre grijă și păstorire.

Din șed. conz. 3 Noemv. 1928.

Nr. 5755.

Chiemare la Hirotonire.

În ziua de 3 Decembrie a. c. se va face hirotonire de diaconi, iar în ziua de 6 Decembrie a. c. sârbătoarea Sfântului Nicolae, hirotonire întru preoți.

Pentru aceasta dată chiemăm la hirotonire pe toți clericii absolvenți ai diecezei noastre, cari sunt pregătiți pentru primirea sfintei Hirotoniri.

Lăsăm tuturor Onorațiilor Frați preoți să aducă aceasta la cunoștința clericilor diecezani, originari din parohia lor și ca pentru aceasta dată să se prezinte la sfânta Hirotonire.

Cei ce doresc a se hirotoni, se vor prezenta la Reședința episcopală în ziua de 29 Noemvrie a. c. la orele 8 dimineața aducând cu sine extras din matricula botezaților și dacă sunt căsătoriți, extras de cununie, precum și certificat dela Oficiul parohial despre ținuta lor clericală dela ieșirea din Seminar.

Gherla, la 15 Noemvrie 1928.

Nr. 5938.

NUMIRI.

Clarisimul *Dr. Titus Malai* este numit *paroh-arhidiacon onorar la Năsăud, vicar foraneu episcopal al Rodnei și asesor conzistorial.*

Din șed. conz. 20 Oct. 1928.

Nr. 5555.

Mult Onoratul *George Mânzat* protopop onorar, preot II în Dej este numit *paroh la Târgu Lăpușului și protopop actual al tractului Lăpușului.*

Din șed. conz. 20 Oct. 1928.

Nr. 5550.

Onoratul *Pantelimon Zagrai*, paroh în Bistrița Bârgăului este numit *în aceeaș calitate la parohia Tiha Bârgăului I.*

Din șed. conz. 20 Oct. 1928.

Nr. 5587.

Onoratul *Atanasiu Georgiu*, preot în Chiuești este numit *capelan cu drept de succesiune la parohia Sâmboieni (D. Sicului).*

Din șed. conz. 13 Oct. 1928.

Nr. 5522.

Onoratul *Simion Pop* preot II, în Rodna (D. vicariatul Rodnei) este numit *administrator local I.* al acelei parohii.

Din șed. conz. 28 Sept. 1928.

Nr. 5000.

Onoratul *Augustin Carșai* preot în disponibilitate este numit *paroh la parohia Petrești (D. SânmărgHITEI).*

Din șed. conz. 30 Oct. 1928.

Nr. 5744.

Onoratul *Virgil Baci*, preot în Șoimuș este numit *capelan cu drept de succesiune la parohia Chiraleș, (D. Bistriții).*

Din șed. conz. 20 Oct. 1928.

Nr. 5588.

Onoratul *Nicolae Bretan*, preot în Ocna Dejului, parohia Sfinții Arhangheli este numit *administrator local interinal la parohia Mal (D. Crasnei).*

Din șed. conz. 13 Oct. 1928.

Nr. 5350.

Onoratul *Darie Vlad* profesor de religie la liceul „Domnița Elena“ din Sighet este numit *preot al II-lea în parohia Sighet.*

Din șed. conz. 5 Noemv. 1928.

Nr. 5881.

Clarisimul *Dr. Alexandru Filipciuc* profesor de religie la școala medie din Vișeu de sus este numit în aceeaș calitate la liceul de fete „Domnița Elena“ din Sighet.

Din șed. conz. 5 Noemv. 1928.

Nr. 5831.

Onoratul *Romul Avram* preot nouhirotonit, este numit *administrator local, la parohia Berbești (Vicariatul Marmăției).*

Din șed. conz. 30 Oct. 1928.

Nr. 5747.

Onoratul *Vasile Lazar*, preot nouhirotonit, este numit *administrator local, la parohia Șoimuș (D. Bistriței).*

Din șed. conz. 24 Oct. 1928.

Nr. 5618.

Onoratul *Emil Marchiș* preot în Brița este numit *administrator local la parohia Motiș (D. Oarței).*

Din șed. conz. 20 Oct. 1928.

Nr. 5444.

Onoratul *Emil Muste*, preot nouhirotonit, este numit *administrator local, la parohia Valea Lungă (D. Olpretului).*

Din șed. conz. 20 Oct. 1928.

Nr. 5400.

Onoratul *Lazar Sângeorzan*, preot nouhirotonit, este numit *administrator local*, la parohia *Băița* (D. Băseștilor).

Din șed. conz. 20 Oct. 1928.

Nr. 4444.

Onoratul *Nicolae Nechita* preot în Băiuț este numit *administrator local* la parohia *Lăpuș* (D. Lăpuș).

Din șed. conz. 5 Noemv. 1928.

Nr. 5880.

Onoratul *Florian Sonea*, este numit *administrator local* la parohia *Chieuști* (D. Reteagului).

Din șed. conz. 13 Oct. 1928.

Nr. 5403.

Concurs la parohii.

Parohia *Bistrița-Bârgăului* (D. Vicariatul Rodnei) se curentează cu termenul de *15 Decembrie 1918*.

Din șed. conz. 20 Oct. 1928.

Nr. 5550,

Postul al II. de preot din Dej (D. Cățcăului) se curentează cu termenul de *15 Decembrie 1928*.

Din șed. conz. 20 Oct. 1928.

Nr. 5560

Parohia *Codor* (D. Gherlei) se curentează cu termenul de *15 Decembrie a. c.*

Din șed. conz. 5 Noemv. 1928.

Nr. 5874.

Dupăce Mult Onoratul *Aurel Olteanu* a renunțat la parohia *Reteag* acesta parohie se curentează din nou cu termenul de *31 Decembrie 1928*.

Din șed. conz. 5 Nov. 1928.

Concurs la postul de spiritual la Institutul corector din Gherla.

Postul de *părinte spiritual* dela *Institutul corector din Gherla*, devenit vacant prin trecerea la penziune a Reverendisimului *Ioan Hodorean*, se curentează cu termenul de *15 Decembrie a. c.*

Retribuțiile împreună cu acest post sunt următoarele:

Salariu dela Stat: fără gradație Lei 4956; cu 1 gradație Lei 5689; cu 2 gradații Lei 6408; cu 3 gradații Lei 7136; cu 4 gradații Lei 7888 lunar.

Afară de acest salariu titularul va mai primi în *natura*:

Locuință cu 2 camere, bucatărie și cămară; *încălzit și luminat*.

Din șed. conz. 5 Noemvrie 1928.

Nr. 5873.

Doritorii de a dobândi acest beneficiu eparhial, să-și înainteze rugărilor la Ordinariatul episcopal în termenul concursual — pe calea *oficiului protopopesc competent*, — provăzute cu următoarele documente:

1. Absolutoriul teologic.
2. Atestat de serviciu dela oficiul protopopesc.
3. Extras autentic din protocolul școlar despre catehizarea elevilor școlari, în anul școlastic 927-28. la caz, că școala în anul școlastic trecut n'a funcționat atestat oficios că pruncii totuși au fost catehezații
4. Extras autentic din protocolul medicilor de pe un an, care se termină la data când se înaintează rugare

La rugărilor înaintate fără aceste documente, — dintre cari cele de sub 3 și 4 trebuie să fie vizate și autentificate de către oficiul protopopesc, — nu se va reflecta.

Primire în clerul tinăr.

Tinărul bacalaureat *Teofil Herineanu*, originar din Arcașia, este primit în numărul Clerului tinăr, și la Academia de Teologie.

Gherla, la 7 Noemv. 2928.

Nr. 5876.

Bibliografie.

Ieșind de sub tipar numerii 6 și 7 din publicația „Cărțile Bunului Creștin” redactată de profesorul *Iuliu Maior* dela Blaj, — *Taina spovedaniei și Tâlcuirea Apostolilor de peste an*, recomandăm cu toată căldură aceste cărți bune și folositoare pentru răspândire și cumpărare pe seama preoților, credincioșilor și a bibliotecilor parohiale și protopopești.

Din șed. conz. 10 Oct. 1928.

Nr. 5270.

Plata impozitelor.

Prin Administrația Financiară a județului Someș ordinul Ministerului de Finanțe Nr. 279-591 din 22 Oct. a. c., pe care aici îl comunicăm Veneratului Cler pentru stricta conformare, și adevărat dispunem ca fiecare preot să achite impozitele sale spre a nu împedea ridicarea salarelor.

Ministrul de Finanțe Direcțiunea Finanelor Publice și a Contabilității ale a Statului Serviciul Cleltuelilor Nr. 279.391 din 23 Oct. 1928.

Domnule Administrator, Vă facem cunoscut că în luna Noembrie a. c. nu se va plăti nici un ordin de plată pentru salarii, dacă nu se prezintă în acelaș timp de mandatar sau titulari și chitanțele pentru plata impozitelor. Dacă au fost unele instituții ai căror

funcționari au plătit mai din vreme acele impozite, li se va cere din nou în luna Noemvrte să prezinte acele chitanțe, aceasta pentru facerea unui control general în toată țara. Veți avea grija să comunicați aceste dispozițiune autorităților locale, imediat ce veți primi ordinul de față. Vă atragem atențiunva că veți refuza dela plată orice ordin de plată, dacă toți funcționarii menționați în statul anexat nu vor avea chitanțele de plata impozitelor. Se vă refuza dela plrtă chiar dacă un singur funcționar nu va avea acele chitanțe.

Director General
ss. *Indescifrabil.*

Din șed. konz. 5 Noemv. 1928.

Nr. 5775.

Episcop Dr. Iuliu Hossu

Partea neoficiala.**Sfințirea Bisericii din Sarasău**

Maramureșul în tot anul are prilejul fericit de a avea în mijlocul lui pe Episcopul său. Ziua de 8 Sept. sărbătoarea Nașterii Mamei Domnului, fiind hramul Mănăstirii Moiseiului, este zi designată când El, Sa Episcopul Gherlei Dr. Iuliu Hossu vine și îndeplinește sfintele funcțiuni. Credincioșii știind acest obicei, cu miile pelerinează la acel locaș sfânt așezat sub poalele munților Pietrosu și Trăjan. Și în anul acesta s'au săvârșit aceste servicii, sfinte cu o solemnitate fără păreche, asistând miile de credincioși din toate unghiurile Maramureșului, dar cu deadinsul credincioșii din Cehoslovacia, cari au o dragoste deosebită față de Episcopul Gherlei, mai ales acum după ce s'au deslipit de frații lor Români.

Cu aceasta zi sfântă era proiectată să se lege și sfințirea bisericii din Sarasău, care deși întemeiată de mult timp, dar îi lipsea haina frumoasă. Spre acest scop credincioșii au vândut o pădure, și adunând suma de 50 mii de lei au văpsit-o frumos prin pictorul Toth din Sighet și au podit-o cu scânduri. Incidentul cunoscut survenind P. S. S. a fost silit să alerge la patul bolnavului său părinte și astfel sfințirea bisericii s'a amânat pe 30 Sept.

Credincios făgăduinței a sosit încă în 29 Sept. Sâmbăta la orele 18, la reședința vicarială din Sighet unde îl aștepta preoțimea și intelectualii Sighetului. În frunte cu fostul președinte de tribunal Dr. Al. Lazar au înaintat un memoriu foarte documentat, cerând reînființarea Episcopiei Maramureșului cu sediul în Sighet. Memoriul a fost redactat de comisiunea aleasă spre acest scop încă în vara anului 1922, de când este actuală

chestiunea reînființării Episcopiei Maramureșului. Comisiunea este compusă din par. vicar Ilarie Boroș fostul președinte de tribunal Dr. Lazar Al. și avocatul și fostul prefect Dr. Titus Doroș Cuvântarea ocazională din prilejul predării memoriului a fost ținută cu multă competență din partea Dlui Dr. Al. Lazar. În răspunsul său P. S. S. a promis tot sprijinul numai odată să se isprăvească chestiunea ratificării concordatului de care depinde înființarea unei Episcopii noi gr. catolice. Cu sfârșitul acestei chestiuni invită P. S. S. asistența la sfințirea bisericii din Sarasău. Imediat apoi drumul și-l continuă către Sarasău depărtarea 8 km. de Sighet. În mijlocul satului este ridicată o poartă triumfală frumos împodobită cu verdeață. Il bineventează primarul iar la școală unde era aranjată capela în mod interimar îl salută preotul local. Se oficiază vecernia, panachida pentru cei morți apoi se face litia.

Sfârșindu se serviciul religios P. S. S. împreună cu suita sa este invitat la cină la prefectul Gavril Mihalyi unde este și găzduit.

Altă zi dimineața o zi înnoată, mai apoi începu-se a cerne ploaie de toamnă. Cu toate acestea s'au adunat credincioșii din mari depărtări precum și preoți la număr 16. Par. vicar Ilarie Boroș, canonic Dr. Vidican, profesor de teologie D. Bob, protopopii Simion Balea, Nicolae Doroș, Artemie Anderco și preoții V. Dunca, Cuhea, Cozma, Dragomirești, A. Lupan, Rona de jos, I. Rednic, Iapa I. Pop, Biserica albă, Marina, Slatina. Dragoș-Sarasău și profesorii de religie V. Ci-plea și Pr. I. Bârlea.

Credincioșii locali puțini, dar cu atât mai mulți au fost din Cehoslo-

vacua cari în frunte cu preoții lor, au venit în număr de tot mare cel puțin 2000 de suflete. Procesiuni au fost următoarele: din Cehoslovacia 5 și anume din Apșa de mijloc 2, asemenea 2 din Apșa de jos și una din Slatina apoi din Rona de jos, Săpânța, Berbești și Iapa.

Deși timpul era ploios totuși P. S. S. a preterat să servească Sf. Liturghie în liber după ce a săvârșit mai întâi consacrarea bisericeii, îndeplinind ritul frumos oriental, spălarea altarului cu apă, vin, oleu, apoi așezarea în altar a sf. Moaște, și după ce a s'a scris de cei prezenți, actul consacrării, care împreună cu sf. Moaște s'au așezat în groapa săpată în piatra altarului, care acoperindu-se în mod ermetic sigilat cu sigilul episcopiei.

Înainte sf. Liturghie P. S. S. ține o predică frumoasă ocazională, îndemnând credincioșii să se sfințească sufletește cum se sfințește localul ridicat spre mai mare mărirea lui Dumnezeu. Mai ales are cuvinte duiioase către cuvicioșii creștini din partea cehoslovacă cari nebăgând în seamă norii și ploaie au alergat la număr de peste 2 mii de a fi de față la actul sfințirii bisericeii. Îndeamnă pe toți să fie tari în credința strămoșească și să nu asculte cuvintele amăgitorilor, cari cutreere satele ziua și noaptea de a abata sufletele de pe calea cea dreaptă. Una este credința cea adevărată, după cum Isus unul este un botez și una Evanghelie. „Cerul și pământul vor trece dar cuvintele mele nu vor trece“. Unica credința adevărată, este încredințată bisericeii ce a întemeiat sprijinindu-se pe sf. Petru și urmașii săi cari sunt Papii dela Roma, și aceasta biserică este tare prin Isus în cât nici porțile iadului n'or învinge-o. Aceasta biserică cuprinde la sânul său 300 milioane de suflete cari toți cred în Isus și în capul văzut, lăsat de dânsul prin cuvintele: „Tu ești Petru și pe aceasta peatră voi zidi biserica mea și porțile iadului nu o vor birui“.

Deschideți larg sufletele voastre și vă sfințiți și voi când se sfințește acest slant locaș. Vă întăriți ca să puteți purta povara năcazurilor vieții aceștia. Și de câte ori cădeți, ridicați-vă cu nădejde; aducându-vă aminte de cuvintele Scripturii: că și dreptul de 70 de ori câte 7 cade, dar apoi noi nimernicii? Le aduce aminte cuvintele lui Isus care n'a venit să judece ci să îndrepte pe cei păcătoși. El este milosiv, soarele trimite razele sale și peste buni și peste răi, asemenea ploaia cade și peste credincioși ca și peste necredincios. Iubiți, nu numai pe cei buni ci și pe vrășmași, fiți milostivi, iertători, altcum fără rost ziceți „Tatăl nostru“. Cerșește binecuvântarea Domnului peste toți cari au contribuit să se înfrumusețeze lăcașul Domnului, precum și asupra acelor cari au alergat de a fi de față la sfințirea lăcașului Domnului. Și sfârșește: „Reverse Dumnezeu darurile sale peste toți, dar mai ales peste cei de peste Tisa din Cehoslovacia și spune-ți tuturor cari din pricina binecuvântate n'au pufut fi de față la aceasta sfințire că i-am pomenit pe toți în sfintele mele rugăciuni. Intoarceți-vă întăriți sufletește, ca să puteți rezista tuturor ispitelor și nici o putere lumescă să nu vă poată despărți de către sf. Biserică. Părinte sfinte sfințește-i pe dânșii. Face-ți, să rodească în sufletele voastre amintirea acestei zile, când am consacrat acest lăcaș și când am putut să vă strâng către pieptul meu iubitor“.

După sfârșitul predicii poporul emoționat până la lacrimi ingenunchează iar P. S. S. cetește binecuvântare Preafericitului Părinte Papa dela Roma. Se începe apoi Liturghia afară sub cerul liber de și ploaia a început să cearnă. Tot poporul la număr vreo 4 mii adunați în jurul altarului ascultă cu evlavie sf. liturghia, apoi cuminecă P. S. S. câțiva credincioși. După sf. liturghie, preoțimea în fruntea cu P. S. S. precum și intelectualii prezenți sunt chemați la

masă la prefectul Gavril Mihalyi care în toastul său mulțumește P. S. S. pentru osteneala ce a făcut cercetând parohia Sarasău. În răspunsul său P. S. S. amintește că Maramureșul în chip deosebit est legat sufletește de dânsul și totdeauna cu bucurie cerce-tează Țara lui Dragoș Vodă și familia primitoare Maramurășană care este ta-milia Mihalyi din Sarasău. Ridicându-se masa la orele 16 Episcopul imediat se pregătește de drum, proiectând tre-

cerea Guținului cu ziua. Ziua de 30 Sept, 1928 va fi zi memorabilă încă mult timp pentru toți cei ce au avut prilej să asiste la consacrarea biseri-cei din Sarasău.

În numărul poxim vom da în rezu-mat memoriul și cererea credincioși-lor din Maramureș în chestiunea Epis-copiei înființândă în Sighet.

Pr. Ion Bârlea
profesor.

Pregrinajul la Mănăstirea Strâmbul

O zi sfântă este Ziua Crucii. În 14 Septembrie Biserica serbează înălțarea Sfintei Crucii, când credincioșii cu ajun și pioase rugăciuni se închină lemnului de viață făcător, patul de suferinți divine — ne vine în minte Vinerea Patimilor.

Aceasta zi a fost adusă din partea Arhiepiscopului zi de sfântă călătorie la Mănăstirea veche a Strâmbului, și ca îndemn pentru fiii sufletești Prea Sfinția Sa Episcopul Gherlei sosește deja în 13 Septembrie în Chiuești ca re-cules să poată serba sfânta Liturgie.

Timpul care se păru neprielnic pentru ploaie a fost învins de evlavia creștinilor cari din toate comunele din împrejurimi de cu seara începând, și dimineața prin ploaie, alergă la locul de închinare. Mai multe procesiuni: Chiuești, Strâmbul etc., însoțesc pe Arhiepiscopul la sf. Mănăstire.

La orele 10 se începu Sf. Liturgie pontificând Prea Sfinția Sa asistat de preoții: Dionizie Vaida canonic, Gavril Marțian, Alexandru Mureșan, Emil Sigarteu, Teodor Ghindașiu, Ioan Medan, Atanasiu Georgiu, Ioan Bușița, Ilie Manu, Procopiu Cotuțiu, Gavril Pop, Melantie Sigarteu și diaconii Dr. George Bob și Sever Pop.

Ilustritatea Sa vorbește mulțimei adunate cam 3000 zicând între altele: „Crucii tale ne'nchinăm Hristoase și sfânta învierea ta o laudăm și o mărim.

Cu drept cuvânt aducem această laudă. Aceluia care pentru întoarcerea noastră, pentru a noastră vindecare s'a lăsat restignit pe cruce. Așa-L vede proroc Isaia pe Fiul lui Dumnezeu: zdrobit pentru fărădelegile noastre în a cărui rană noi toți ne-am vindecat. Așa după cum 19 veacuri îl vedeți pe cruce așa batjocorit, zdrobit și restignit L'au văzut prorocii pe acela care numai bine a făcut.

Această suferință a fost prețul care s'a dat pentru împăcarea noastră, cari prin păcatul strămoșilor noștri deveniau vrășmașii Lui — care se și șterge prin apă și prin spirit adecă prin botez, făcându-se din vrășmași fiii lui Dumnezeu. Păcătosul are mai departe iertare tot pentru crucea Domnului în urma puterii date apostolilor și urmașilor lor. Pentru toți este iertare și împăcare prin sfânta cruce a Lui, pentru că în rana Lui noi toți ne-am vindecat. Acest cuvânt al împăcării a fost încredințat Bisericii Sale care-l și vestește neamurilor. Azi când ați alergat să prăznuim Înălțarea Sf. Crucii vă zic cu Sf. Apostol Pavel: Pentru n u-mele Domnului Nostru Isus Hristos vă rog împăcați-vă cu Dumnezeu. Este deschisă calea pentru toți și acesta să fie rodul zilei de azi. Suntem slabi că și dreptul carele de șapte ori pe zi dar să nu desnădăjduiască nimeni că să priească la dragostea lui Isus re-

stignit pe cruce care a suferit pentru păcatele noastre, prin care avem nădejdea iertării — care ne și invită să mergem la el toți pentru aflarea mângâierii. Cu toată vremea care s'a arătat neprielnică ați alergat la praznic pentru un dar, pentru o rugăciune și pentru aceea am venit și eu între voi dela patul suferinței tatălui și a mamei mele — am venit ca împreună să înălțăm rugăciuni și să aflăm mângâiere în suflete — pentru aceea cerșesc darul Domnului peste voi. Cereți cele de lipsă dela El și nu vă îndoiiți că în

numele Domnului veți primi la Sf. Liturghie, unde se repețește jertfa de pe cruce".

După Sf. Liturghie pentru deplina mângâiere a credincioșilor Prea Sfinția Sa a stropit pe toți cu apă sfințită pe lângă sărutarea Sfintei Cruci.

Urmează primirea curatorilor și a preoților îmbărbătându-i și îndemnându-i spre bine iar după masa luată în eomun Prea Sfinția Sa pleacă la reședință pentruca a doua zi să continue calea apostolatului în Sălaj.

SPICUIRI DE IDEI DIN MARI ORATORI BISERICEȘTI

P. Lacordaire: Despre Isus Hristos.

Un mare orator a rostit depe o faimoasă tribună cuvintele: „Dela Capitoliu până la Stânca Tarpeiană¹ nu e decât un paș". Eu vă spun cu acelaș adevăr — prin mai puțin mărețe cuvinte: E numai un paș dela altar până la prăpastie. Cine a fost adorat odinioară, mâna poporului mai curând sau mai târziu îl va arunca din înălțimea mării divine uzurpate, și îl va târi — cu funea fa gât — cu rușine, pe străzi, și în rușinea și mai sângeroasă a unui dispreț vecinic. Astfel voește istoria, aceasta putere încredințată cu anunțarea judecăților lui Dumnezeu asupra trufiei omului.

Totuși — contrar voinței istoriei, — Isus Hristos este adorat. Om muritor și mort, el a putut câștiga o adorare care există, și care n'are asămănare (exemplu) aici pe pământ. Care împărat și-a păstrat templele și statutele? Ce a devenit întreaga mulțime de zei, creați de lingușire? Nici cenușa lor nu mai există, și amintirea ce le-a rămas, nu este ocaziune pentru cugete de admirația extravagantă oamenilor și a dreptății lui Dumnezeu? Singur Isus Hristos a rămas asupra altarelor sale, nu într'un colț al lumii, ci pe întreg pământul și la națiunile vestite prin cultură și spirit. Cele

mai mari monumente de artă păstrează icoanele lui sfinte; ceremoniile cele mai mărețe reunesc popoarele în numele lui; poezia, muzica, pictura, sculptura se epuizează să vorbească despre El, și a-i aduce tămâie vrednică de adorația ce i-au promis veacurile. *Și pe ce tron e adorat? Pe o cruce!* Ce zic eu: pe o cruce? E adorat sub aparența ne'nsemnată a pânei și a vinului. Aici cugetul se uimește de tot! Se pare că acest om a prins plăcerea de a abuza de puterea sa foarte mare, și a desfide omenirea întreagă, încovăiându-l înaintea celor mai deșarte simulacre. Scoborît, prin chinuirea sa, mai pejos de moarte, — el face din însaș rușinea sa sediul dumnezeirii sale, și nemulțumit cu acest triumf, voește să-i recunoaștem esența Sa supremă și vieța sa eternă prin o adorare care dă simțurilor noastre o îngrozitoare desmintire. Se poate concepe un astfel de succes într'o astfel de îndrăzneală?

E adevărat: multe mâni au încercat să-l rostogolească depe altarele sale; dar neputința acestora n'a servit decât la întărirea mării Lui. Se pare că după fiecare înzultare e mai mare; geniul îl apăra contra geniului, știința contra științei; se face armă de apărare din fiecare armă ridicată contra Lui, și când îl cred dat la pământ,

¹ Stânca depe care osândiții la moarte erau aruncați în prăpastie.

lumea îl vede sus, calm, senin, măestru adorat.

(Din: „*Iésus-Christ*“, ed. De Grigord, Paris, 1922, pag. 172—6).

*

Ce-mi veți mai putea spune să mă miște și să-mi aprindă credința? La un punct dat al istoriei, în omenire s'a săvârșit o regenerare morală; ea a început pe muntele Calvarului, la picioarele unei cruci, de care a fost atârnat gol, vrednic de milă și părăsit Acela, care s'a numit pe sine însuși Fiul lui Dumnezeu și fiul omului, Dumnezeu adevărat și om adevărat, trimis în carne (trup) pentru expierea păcatelor lumii readuse prin această jertfă la frica și la iubirea lui Dumnezeu. Oricine și-a întors capul dela aceasta dramă sângeroasă, a rămas ceea ce era mai înainte: om îngâmfat și supus plăcerilor; oricine îl privește — după atâtea veacuri — are o putere de transformare care-l face să fie umilit, blând, sfânt, curat, prietinel lui Dumnezeu și servitor al fraților săi, rupt de lumea aceasta care trece ca o figură, și cu ochii deschiși, plini de o seninătate veselă spre zoriile frumoase ale vecinicii! Ce poate face raționamentul față de o astfel de experiență! Atâta timp, cât nu se va deschide pe pământ un alt izvor de regenerare morală, moartea lui Dumnezeu (omul) va rămânea ceea ce este de fapt: o idee sublimă dovedită prin realitatea și mai sublimă. Nu se poate fugi de aici, decât pentru a reveni; nu-l poate blestema, decât pentru a-l adora mai mult. În timp ce trecătorii vor striga victimei lor: „*Dacă cști fiul lui Dumnezeu, scoboară-te depe cruce*“ (Mat. 27, 40), Romanul își va bate pieptul zicând: „*Cu adevărat fiul lui Dumnezeu era*“ (27, 54). La fiecare înzultă se va angaja să răspundă o virtute, la fiecare obiecțiune câte o siguranță, și pământul își va schimba fața fără ca crucea să simtă altă mișcare decât forța și imutabilitatea sa.

(Ibidem, pag. 182—4.)

Christus vincit!

Intr'o zi, cu inima tremurătoare de emoție, am intrat prin poarta Flaminiană în orașul faimos, care prin armele sale a cucerit lumea, și a cârmuit-o prin legile sale. Am alergat la Capitoliu; dar vârful eroic nu mai era încoronat cu templul lui Iupiter Capitolinul. Am coborât în For; tribuna cuvântărilor era frântă, și vocea lui Cicero și alui Hortensius era succedată de glasul părinților. Am urcat coastele povârните ale Palatinului; Cesarii erau absenți, și nici măcar un pretorian n'au lăsat la

poartă, să întrebe numele streinului curios. Până când cumpăneam cu sufletul aceste ruini mari, prin albastrul cerului italian am observat în depărtare o biserică, a cărei cupolă mi-se părea că acopere toate mările prezente ale acestei cetăți, al cărei pravil îl călcam. Am plecat la drum, și pe o piață tot atât de imenză cât și măreată, am aflat adunată Europa în persoanele ambasadurilor, poezilor, artiștilor și pelerinilor săi; mulțime deosebită ca origine, totuși unită — mi-se părea — prin o așteptare comună și profundă. Am așteptat și eu, până ce la extremitatea opusă a pieții se apropia un bătrân purtat pe un scaun, cu capul gol, purtând în ambele mâni — sub forma pânei misterioase — pe omul din Iudea, restignit odinioară. Toate capetele s'au plecat în calea lui; lacrimile curgeau în adorație tăcută; și pe nici o față n'am remarcat protestarea îndoielii, nici umbra vre-unui sentiment ce n'ar fi cel puțin respect. Și până când eu însu-mi am adorat pe Invățătorul meu și Regele meu, pe Regele nemuritor al sufletelor — luând partea mea din triumful lui, fără a încerca să-l exprim prin orice cuvânt, fie chiar interior, — obeliscul de granit din mijlocul pieții, cânta în locul nostru al tuturor cari eram tăcuți și visători — imnul Dumnezeului biruitor: „*Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat, Christus ab omni malo plebem suam liberat!*“¹ Și de frica mare, ca n'ar să se afle în aceasta mulțime vre-un dușman, i-se răspundea prin o altă cântare celebră, care ne avertiza să fugim de leul din Iuda, dacă nu voim să-l adorăm în biruința sa. După ani mulți, cari mi-au albit fruntea, — vă repet aceste amenințări și aceste strigăte de bucurie; fericiți sunteți, dacă nu fugiți, ci dacă vă apropiați mai mult, declarându-vă împreună cu noi toți, fiii ai lui Hristos și membri ai împărăției sale: „*Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat, Christus ab omni malo plebem suam liberat!*“

(Ibidem, pag 244—51).

Traducere de: prof. Gh. M. Pteancu.

¹ Hristos învinge, Hr. domnește, Hr. stăpânește, Hr. pe poporul său de tot răul îl mântuește! Cântarea, pe care — după tradiție, o cântau creștinii — puși înainte fișerilor, sau duși la chinuri și moarte, pe timpul persecuțiilor. (Trad.)

Dr. Nicolae Drăganu :

Prefața cărții de aur a parohiei Zagra

Publicată de T. Bulea, preot.

Date privitoare la istoria comunei Zagra. Cuprind pe scurt în cele următoare cele mai vechi date istorice privitoare la comuna Zagra, găsite prin deosebite documente, și urmăresc în acest chip istoria comunei noastre până la militarizarea ei. De aici încolo mă informează „Matricula” păstrată, începând dela 1744, ce e drept cam neregulat, regulat însă dela 1836, precum și monografiile manuscrise ale lui Dumitru Chitul, Macedon Maniu și Dr. Victor Onișor.

Numele comunei *Zagra* este de origine slavă. Derivă din v.-slav. *Zá-gora* și înseamnă „peste”, „dincolo de deal” sau „munte”. Dacă orientarea geografică s'a făcut de la Năsăud, centrul de totdeauna al satelor de pe Valea Someșului, „dealul” sau „muntele” a putut fi „Dealul Belei”, Dacă numirea au dat-o Rutenii veniți din spre Maramureș și așezați pe Valea Someșului în cursul timpului; „muntele” a putut fi „Țibleșul”.

Zagra este pomenită mai întâi într'un document dela 1440, prin care Comitetul Mănăstirii din Mănăsturul Clujului instiințează că Elisabeta, regina Ungariei, i-a ordonat să introducă pe Mihail Jakch, comitele Secuilor, în posesiunea castrului părăsit dela Rodna și a satelor românești din dreapta Văii Someșului de sus, care se pune că în mare parte ar fi fost părăsit de locuitori ¹

Totuși cum ne arată numele, satul pare a fi de dinaintea secolului XIII. Dacă *Zagra* s'ar fi născut adecă după secolul XIII, ar trebui să aibă forma *Záhora*, singura cu puțință în gura Rutenilor de care au fost Slavi: așezați pe Valea Someșului ².

La 1450 conventul mănăstirii din Mănăstirea Clujului instiințează pe regele Ladislau V că, după porunca judei țării

Ladislau de Palócz, a prețuit din ochi posesiunile din Rodna și pe celelalte care se țin de aceasta (Maier, Sângeorz, Răbra, Feldra, Năsăud, Telciu, „Zagor”, Salva și Mocod) ale lui Gheorghe Jakch de Kusaly și ale fratelui mort al acestui Ladislau și le-a predat lui Nicolae de Kémer ca zălog cu dreptul de a fi răscumpărat. ³

În 9 Decembrie 1533 a fost arestat în Zagra un ucigaș cu numele „Hawriylo” („Gavrilă”) din Vișeu de sus. ⁴

În 1547, 1548, 1550, 1552 etc. Zagra este amintită între comunele someșene din care se strânge contribuție pentru orașul Bistrița, la care au fost încorporate aceste comune pe timpul lui Ioan Huniade și Matiaș Corvinul, cum se vede din diplomele dela 30 Septembrie 1469, 4 Noembrie 1472 și 3 Iunie 1475 ⁵ tot așa și 1 1576 și 1577 etc. ⁶

La 1691 „Zăgriani” popa, birăul satului, scriu „pace și sănătate” Împărafului, cu jurământ și credință. ⁷ Țin deci socoteală de împrejurările politice schimbate, de la care nădăjduiesc o îmbunătățire

Ca urmare firească a acestei scrisori trebuie să înțeleagă și aderarea Zăgrii la unirea cu Roma, făcută între 1697 și 1700.

În 12 Martie 1698 sătenii din Zagra, „tisturile, biraele și preoții, bărbați(i)” dau mărturie pentru purtările fetei unui anume Gavrilă: „cum au fost fata curată din cocon până acum”. (Iorga-Hurmuzak).

În 16 Iunie 1705 preotul Mateiu din Zagra s'a plâns în săbor la Alba-Iulia împotriva birăului din Bistrița, că a numit în locul său alt protopop. În urma acestei plângeri părintele iezuit Ioan Persics i-a

¹) C. Szabó *Az erdélyi Múzeum eredeti obteleinek hivonata.* (1232—1540) Bpest, 1889, No 302, pp. 63—64 și V Motogna, *Rev. ist.* XI. 1925, Nr. 7—9 pp. 1—6.

²) Fr. Kramer *Beitrag zur Geschichte der Militarisierung des Rodnaler Thaies im Programm des ev. Ober-Gymnasiums A. B. zu Bistritz 1879.*

³) Hurmuzaki, *Doc.* XV. p. 367.

⁴) Dr. Albert Berger, *Regesten aus dem alten Bistritzer Archive* etc.

⁵) Fr. Kramer, l. c.

¹) Hurmuzaki, *Doc.* I² p. 669.

²) V. mai amănunțit N. Drăganu, *Toponimie și Istorie*, Cluj, 1928, pp. 84—86

cerut birăului Iohann Klein von Straussenburg să respecte privilegiile confirmate ale preoților români, pentru ca să nu atragă asupra sa nemulțumirea generalului.⁸⁾

În 25 Noembrie 1706 popa Gavrilă „predicator român și notar jurat”, scrie notarului bistrițean Mathias Verner, suplinitorul lui Iohann Klein, că din toate părțile au sosit plângeri la episcop, între altele se fac pâri împotriva preotului Mateiu din „Zagor” (care totodată era și protopop) că face nelegiuiri, cununând rudenii de aproape.⁹⁾

Cum apare din „*Extractus continens ea omnia, quae post irumptionem Tartarorum ab. 19 usque ad 25 August, civitas regia liberaqua Bistriciensis, una cum duobus districtibus, igni ferroque hostili perpesse fuit. Anno MDCCXVII*”, iscălit de senatorii Ioan Schnell și Francisc Schobel, la 1717, cu prilejul năprazniciei năvălirii a Tătarilor în Valea Someșului, Zagra a suferit următoarele pagube: 20 boi, 50 oi, 40 porci, 12 stupi, 36 găleți de grâu, 50 găleți de orz, 200 găleți de cucuruz și 4 care de fân.¹⁰⁾

În 28 Decembrie 1723 protopopul Tanase în lista „caselor preoțești” ale sale! or de pe Valea Rodnei, trimisă statului orașului Bistrița, trece și Zagra.

În 26 Iunie 1732 primarul și bătrânii Zăgrii se plâng că cei 6 popi de la două biserici ale satului nu voiesc să plătească nici un impozit.¹¹⁾

În 1733 în Zagra, care avea 220 familii, „incolae valachici”, se găseau 10 preoți: Mathaeus, Vaszile, Naslaur, Vitul, Ioannes, Petru, Flore, Petru, Ioan, Basilius” cari serveau în 2 biserici.¹²⁾

În 14 August 1742 se pomenește că pe Valea Someșului s'a ivit ciuma. În Zagra se îngropau morții noaptea în taină.¹³⁾

(Va urma).

⁸⁾ N. Iorga, *Doc Bistr.*, II, p. 78. Nr. CCCX, XVI, și Hurmuzaki; *Doc. XV* p. 1436.

⁹⁾ *Arhiva Someșană* Nr. 1 p. 24.

¹⁰⁾ *Arhiv Someșană* Nr. 1 p. 27.

¹¹⁾ V. Sohope *Manual Ins. Ist. naț. Cluj* III. 1924—25 p. 268.

¹²⁾ *Arhiva Someșană*, N. 1, p. 65.

¹³⁾ *Statistica lui Ioan In. Klein în Transilvania* XXIX—1888 pg. 174.

¹⁴⁾ *Arhiva Someșană* Nr. 1 p. 65.

Diverse.

Prea Sfinția Sa Părintele Episcop Iuliu a plecat în 8 Noembrie a. c. sărbătoarea sfinților Arhangeli Mihail și Gavril, împreună cu I. Prea Sfințitul Traian al Orăzii, la Roma. Din sfânta cetate Prea Sfinții Arhieriei se vor re-întoarce în Tară către sfârșitul lunii curente.

Noul vicar al Rodnei, Revs. Dr. Titus Malai, a fost introdus la noul său post Duminecă, în 11 l. c. cu mari solemnități. Actul introducerii a fost săvârșit de Ilustritatea Sa Domnul Dr. Octavian Domide, participând un mare număr de preoți din Vicariat și din părțile „grânicerești”, mulțime mare de credincioși din jur, reprezentanții autorităților județene și orășenești, precum și alți mulți intelectuali. Asupra introducerii în numărul viitor vom reveni cu un raport mai amănunțit.

Noul guvern al Țării. După dimisia guvernului D-lui Vintilă Brătianu, — dimisie primită de Inalta Regentă în 3 Noembrie a. c. — și după o criză de o săptămână, în cursul căreia s'au făcut mai multe încercări, pentru a pune în fruntea Țării un guvern național, cari încercări însă cu toate străduințele și chiar ale d-lui Titulescu nu au reușit, Inalta Regentă Vincri, în 9 Noembrie d. m. în cadrele unei audiențe de două ore a însărcinat cu formarea noului guvern pe dl. Iuliu Maniu.

Noul guvern a depus jurământul Sămbătă, în 10 Noembrie d. m. la orele 4 și este cumpus în modul următor:

Dl. Iuliu Maniu, președintele Consiliului de miniștri.

Dr. Al. Vaida-Voevod, ministru de interne.

Aurel Vlad, ministru cultelor și artelor.

Mihail Popovici, ministru de finanțe.

Pantelimon Halippa, ministru de Stat și ad-interim la lucrări publice.

Ion Mihalache, ministru agriculturii și domeniilor.

G. G. Mironescu, ministru afacerilor străine.

Grigore Iunian, ministru justiției.

Sever Dan, ministru sănătății și ocrotirilor sociale.

Virgil Madgearu, ministru industriei și comerțului.

General Henry Cihoski, ministru de război.

General N. Alevra, ministru comunicațiilor.

N. Costăchescu, ministru instrucțiunii.

I. Răducanu, ministru muncii, cooperăției și asigurărilor sociale.

Sever Bocu, ministru de Stat.

Dr. Voicu Nițescu, ministru de Stat.

T. Sauciu Săveanu, ministru de Stat.

I. Lugoșianu, subsecretar de Stat pe lângă președinția Consiliului de Miniștri.

D. R. Ioanițescu, subsecretar de Stat pe lângă Ministerul de Interne.

Eduard Mirto, subsecretar de Stat pe lângă Ministerul de Interne.

Aurel Dobrescu, subsecretar de Stat pe lângă Ministerul Agriculturii și Domeniilor.

BIBLIOTECA DIN GHERLA.

SERIA I. PENTRU INTELECTUALI.

- Nr. 1. *Apararea Creștinismului prin Unirea Bisericilor*, studiu dogmatic, canonic, istoric, social, de actualitate, cu un Supliment: Porniri și mișcări de Unire cu Biserica Romei, din zilele noastre, mai ales la Români... 378 pagini, — format 8-o, prețul 140 Lei.
- Nr. 2. *Dumnezeu, Creatorul omii*, conferință filosofico-teologică, 62 pagini, prețul 15 Lei.

SERIA II. PENRU POPOR.

- Nr. 1. *Adevărata Biserică a Domnului Nostru Isus Hristos*. Partea I. Ce este Biserica adevărată. Unitatea și vechimea ei. Cum s'au despărțit de Biserică Grecii și Protestanții. Ediția II. 108 pag., prețul 12 Lei.
- Nr. 2. *Datorințele creștinești ale bărbaților*. Barbatul Cap de familie, soț de căsătorie, părinte sau tată, 62 pagini, prețul 6 Lei.
- Nr. 3. *Invățătura creștinească pentru femei*. Să se ferească de păcatele limbii, să nu se mânie; să-și împlinească datorințele ca soții de căsătorie și ca mame. Ediția II. 48 pagini, prețul 6 Lei.
- Nr. 4. *Invățături pentru tineri feciori*. Lupta împotriva diavolului, împotriva lumii, împotriva trupului. Cinstirea părinților, aducerea aminte de moarte, numărul păcatelor, 36 pagini, prețul 6 Lei.
- Nr. 5. *Invățături creștinești pentru fetele fecioare*. Curățenia — virtute înaltă. Vrajmașii curățeniei, lupta împotriva vrăjmașilor acestora, 40 pagini, prețul 6 Lei.
- Nr. 6. **Subțipar:** *Adevărata Biserică a Domnului Nostru Isus Hristos*. Partea II. Biserica adevărată trebuie să fie: Una, Sfântă, Catolică și Apostolică. Singura Biserică Romei celei vechi are toate aceste semne ale adevăratei Biserici. Bisericile ortodoxe, protestante și Pocăiții nu întrunesc semnele adevăratei Biserici.

SERIA III. PENTRU PREOȚII-PĂSTORI SUFLETEȘTI.

- Nr. 1. *Manual de Cateheze practice*, pentru învățământul Religiei în clasele I și II din școala primară. Vol. I. Lecții metodice (18 lecții) pentru trimestrul I al anului școlar, 176 pagini în 8-o, prețul 50 Lei.
- Nr. 2. *Manual de Cateheze practice etc.* Vol. II. pentru trimestrul II (27 lecții practice) 184 pagini, prețul 60 Lei.
- Nr. 3. *Manual de Cateheze practice etc.* Vol. III pentru trimestrul III (15 lecții practice) 120 pagini, prețul 40 Lei.

Toate aceste cărți și broșuri — publicate de canonicul Dr. VICTOR BOJOR, **se pot comanda dela Librăria diecezană Gherla, județul Someș.** Cel ce comandă deodată toți numerii din toate trei seriile, trimițând cu mandat poștal suma de **360 Lei**, va primi cărțile — franco de porto postal.

La comande separate — de câteva exemplare, să se adaugă și porto postal, la broșurile mici — câte 2 Lei de exemplar, iar la cele mai mari câte 10 Lei.

Au apărut!

CUVÂNTĂRILE

Prea Sfinției Sale

Dr. Iuliu Hossu
episcopul Gherlei.

rostite în ședințele Senatului
la 22 Martie 1928 în discu-
ția generală, și la 30 Martie
1928 în discuția pe articole
asupra Legii Cultelor.

Prețul 20 lei.

*Se pot comanda la Librăria
Diecezană în Gherla.*

In Librăria Diecezană

se află toate cărțile liturgice
compactate în legătură de lux,
ori la dorință crudo. Toate
înprimitele, pentru oficiile pa-
rochiale, precum rațiuni, ma-
tricule, blanchete de extras,
tipărituri periodice, etc.

Avem în depozit opuri ale
oratorilor bisericești, cărți de
rugăciuni din ediție proprie
(Conducătorul tinerimei șco-
lare) și streină. Cărți trebuin-
cioase și neapărat de lipsă
întru conducerea corectă și
promptă ale oficiilor parohiale
și protopopești (Conciliile pro-
vinciale, Administrația biseri-
cească de *I. Gențiu*).

**Noutății ilterare, cărți de școală, recvi-
zite de scris; asortiment foarte bogat.**

Comandele pe cale postală le esecutăm prompt și
cu reîntoarcerea postel.

DECRETELE

Conciliilor Provinciali I. și II.
se află de vânzarea la Librăria Diecezană
Gherla. — Piața Unirii 13.

Prețul unui exemplar 100 Lei, plus
porto postal.

LA

LIBRĂRIA DIECEZANĂ, Gherla

se află de vânzare

**Teologia Dogmatică volumul I. și volu-
mul II. de I. P. S. Sa**

Dr. Vasile Suciu.

Prețul unui volum 250 Lei, plus
porto postal, și Teologia Dogmatică Spe-
cială vol. I. Prețul 300 L plus porto
și volumul II. Prețul 360 Lei.

Asortiment bogat de tot felul de
rechizite cancelariale necesare pentru
Oficiile protopopești și parohiale.

Protocol exhibitor, legat în pânză
280 Lei.

*Matricula Botezaților, Cununaților,
Morților*, legată în pânză 280 Lei.

Protocol pentru Rațiuni 280 Lei.

*Protocol pentru Liturgii, predică,
carte postală, protocol de ședințe* 180 L.

Tot felul de tipărituri — extra-
se matriculări, informațiuni periodice,
diplome pentru cantori, coale pentru
rațiuni, statul activ și pasiv etc. —
toate în ediție nouă; hârtie fină, cer-
neală, penițe, creioane, tamponuri, etc.
în preț redus și calitatea cea mai bună.

Furnizăm sigile și stampile pentru
Oficii! Toate comenzile se execută
prompt și cu reîntoarcerea postei.

Pentru partea neoficială răspunde: **Dr. Virgil Bălibanu.**